

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-08-91-T
Datum: 12. maj 2010.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Burton Hall, predsjedavajući
sudija Guy Delvoie
sudija Frederik Harhoff

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 12. maja 2010.

TUŽILAC

protiv

MIĆE STANIŠIĆA I STOJANA ŽUPLJANINA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA ZA RAZJAŠNJENJE U VEZI S
PRIMJENOM PRAVILA 90(H)(ii)**

Tužilaštvo:

gđa Joanna Korner
g. Thomas Hannis

Branioци optuženih:

g. Slobodan Zečević i g. Slobodan Cvijetić za Miću Stanišića
g. Igor Pantelić i g. Dragan Krgović za Stojana Župljanina

1. Pretresno vijeće II (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zahtjevu tužilaštva za razjašnjenje u vezi s primjenom pravila 90(H)(ii)", ponesenom 5. februara 2010. godine (dalje u tekstu: Zahtjev), kojim tužilaštvo od Pretresnog vijeća traži da:

- a. razjasni primjenu pravila 90(H)(ii) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) u ovom postupku;
- b. odluči da može naložiti strani koja vrši unakrsno ispitivanje da iznese svoje navode svjedoku kada je očigledno da su navodi te strane u protivrječnosti sa iskazom tog svjedoka; i
- c. navede posljedice kršenja obaveze predviđene pravilom 90(H)(ii).¹

2. Odbrana Miće Stanišića (dalje u tekstu: Stanišićeva odbrana) i odbrana Stojana Župljanina (dalje u tekstu: Župljaninova odbrana, odnosno zajedno, odbrana) odgovorile su 18. februara 2010. godine (dalje u tekstu: Stanišićev odgovor, odnosno Župljaninov odgovor).² Župljaninova odbrana prihvata argumente Stanišićeve odbrane, koja sa svoje strane prihvata argumente Župljaninove odbrane.³ Nezavisno jedna od druge tvrde da bi Pretresno vijeće Zahtjev trebalo odbiti.⁴ Župljaninova odbrana alternativno traži da eventualno razjašnjenje primjene pravila 90(H)(ii) bude zasnovano na argumentima iz njenog odgovora.⁵

¹ Zahtjev, par. 20, 24.

² Odgovor g. Stanišića na Zahtjev tužilaštva za razjašnjenje u vezi s primjenom pravila 90(H)(ii), 18. februar 2010.; Župljaninov odgovor na Zahtjev tužilaštva za razjašnjenje u vezi s primjenom pravila 90(H)(ii), 18. februar 2010. godine.

³ Stanišićev odgovor, par. 2; Župljaninov odgovor, par. 6.

⁴ Stanišićev odgovor, par. 10.

⁵ Župljaninov odgovor, par. 18.

I. ARGUMENTI

A. Tužilaštvo

3. Tužilaštvo tvrdi da je Zahtjev podnesen "zbog usmenih odluka koje je Pretresno vijeće donijelo 1. februara 2010. godine tokom svjedočenja [Vitomira Žepinića] u vezi s obavezom strane koja vrši unakrsno ispitivanje da svjedoku iznese prirodu svojih navoda koji su u protivrječnosti sa svjedočenjem tog svjedoka" (dalje u tekstu: Prva usmena odluka).⁶ Tužilaštvo tvrdi da su se "pitanja u vezi s obavezama odbrane koje proizlaze iz pravila 90(H)(ii) nametnula u dva navrata" tokom svjedočenja Vitomira Žepinića.⁷ Tužilaštvo tvrdi da je, prvom prilikom, "Župljaninova odbrana propustila svjedoku iznijeti svoj stav da je svjedok pogrešno identifikovao glas na snimku presretnutnog telefonskog razgovora kao Župljaninov". Tužilaštvo je "uložilo prigovor uz obrazloženje da je odbrana dužna da svjedoku iznese svoje navode" i da nije dovoljno naprosto reći da odbrana "osporava sve presretnute razgovore" (dalje u tekstu: Prvi prigovor).⁸

4. Tužilaštvo tvrdi da je Stanišićeva odbrana drugom prilikom "propustila [Vitomiru Žepiniću] iznijeti da odbrana osporava iskaz svjedoka da je na sastanku u aprilu 1992. godine Stanišić u svjedoka uperio pištolj i optužio ga da 'podriva koncept o kojem je postignut sporazum strana u vezi sa podjelom MUP-a i podjelom specijalne jedinice'".⁹ Tužilaštvo je uložilo prigovor, izjavljujući da u slučaju da odbrana sugerise "da svjedok griješi ili laže, onda se to mora iznijeti svjedoku" (dalje u tekstu: Drugi prigovor).¹⁰

5. Tužilaštvo tvrdi da je Pretresno vijeće odgovarajući na prigovore tužilaštva donijelo Prvu usmenu odluku¹¹ i, s obzirom na tu odluku, tužilaštvo tvrdi da je "dodatna argumentacija od suštinskog značaja kako bi se razjasnile posljedice kršenja obaveze prema pravilu 90(H)(ii)".¹² Jasna odluka o tom pitanju, tvrdi tužilaštvo, doprinijela bi sudskoj ekonomičnosti,¹³ upozorila strane u postupku na moguće sankcije za takav propust i

⁶ Zahtjev, par. 1, gdje se poziva na Vitomira Žepinića, 1. februar 2010. godine, T. 5963-5968.

⁷ Zahtjev, par. 3.

⁸ *Id.*, par. T. 5890.

⁹ Zahtjev, par. 4.

¹⁰ *Ibid.*, gdje se poziva na Vitomira Žepinića, 1. februar 2010. godine, T. 5962.

¹¹ *Id.*, T. 5968.

¹² Zahtjev, par. 5.

¹³ *Ibid.*, gdje se poziva na *Tužilac protiv Brdanina i Talića*, predmet br. IT-99-36-T, Odluka po zahtjevu optuženog Radoslava Brdanina da se pravilo 90(h)(ii) proglašni ništavnim u onoj mjeri u kojoj se kosi sa

"poštedjela tužilaštvo koje ne bi moralo ponovno zvati svjedoke (ili pozivati dodatne svjedoke) kako bi pobilo nepredviđena osporavanja njihovih ranijih dokaza".¹⁴

6. Tužilaštvo se slaže da "odbrana ne mora navesti porijeklo svojih protivrječnih dokaza" ili svjedoku iznijeti sve detalje stava odbrane. Tužilaštvo takode tvrdi da odbrana "ne mora gubiti vrijeme na izlaganje svojih navoda svjedoku u situaciji u kojoj je u okolnostima predmeta očigledno da se osporava svjedokova verzija događaja".¹⁵ Međutim, tužilaštvo tvrdi da te dvije epizode iz unakrsnog ispitivanja Vitomira Žepinića predstavljaju kršenje pravila 90(H)(ii).¹⁶

7. Tužilaštvo predlaže dva moguća pravna sredstva iz ranijih suđenja na ovom Međunarodnom sudu.¹⁷ Jedno sredstvo zahtijeva da Pretresno vijeće donese pozitivan zaključak da je došlo do propusta i, na osnovu faktora poput učinka propusta na uredno vođenje suđenja i važnosti dokaza, dozvoli tužilaštvu "da ponovo pozove svjedoke radi ispitivanja u vezi s pitanjima koja im nisu izložena na odgovarajući način tokom unakrsnog ispitivanja".¹⁸ Drugo sredstvo je mogućnost da se strani koja nije ispunila svoju obavezu prema predmetnom pravilu onemogućí izvođenje protivrječnih dokaza.¹⁹ Prema riječima tužilaštva, te posljedice "jasno pokazuju da pretresno vijeće može pozvati stranu koja vrši unakrsno ispitivanje da iznese svoje navode svjedoku u okolnostima u kojima je osporavanje indirektno".²⁰

B. Stanišićeva odbrana

8. Stanišićeva odbrana u vezi s Prvim prigovorom odgovara da nije došlo do kršenja pravila 90(H)(ii) jer je to "pitanje u potpunosti raspravljeno u sudnici".²¹ Ona tvrdi da je Pretresno vijeće "ispravno zaključilo da se optuženi ne može prisiliti da kaže čuje li se na

članom 21 Statuta Međunarodnog suda, te po podnescima optuženog Momira Talića u vezi s pravilom 90(h)(ii), 22. mart 2002. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Brdanin*), par. 20.

¹⁴ *Ibid.*

¹⁵ *Ibid.*, gdje se poziva na *Tužilac protiv Karere*, predmet br. ICTR-01-74-A, Presuda, 2. februar 2009. godine (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Karera*), par. 26.

¹⁶ Zahtjev, par. 21.

¹⁷ Zahtjev, par. 16-18.

¹⁸ Zahtjev, par. 16, gdje se poziva na *Tužilac protiv Strugara*, predmet br. IT-01-42-T, T. 8065.

¹⁹ Zahtjev, par. 17, gdje se poziva na *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Nalog kojim se utvrđuju smjernice za proceduru u skladu s pravilom 90(H)(ii), 6. mart 2007. godine (dalje u tekstu: Smjernice u predmetu *Popović*).

²⁰ Zahtjev, par. 18.

²¹ Stanišićev odgovor, par. 3.

snimku njegov glas jer bi to bilo protivno prezumpciji nevinosti, pravu na šutnju i pravu da ne bude primoran da svjedoči protiv sebe."²²

9. Slažući se, u vezi s Drugim prigovorom, da bi "suočavanje svjedoka bilo zasnovano na dobroj vjeri", Stanišićeva odbrana tvrdi da "g. Stanišić ne smije biti kažnjen i ne smije biti ograničena njegova sposobnost da iznese kompletne dokaze odbrane zbog bilo kakvog propusta ili greške njegove odbrane u ispunjavanju obaveza prema njemu, ovdje konkretno obaveza prema pravilu 90(H)(ii), kao što to tužilaštvo traži".²³

10. Stanišićeva odbrana podržava stav Pretresnog vijeća da bi "u ovoj fazi postupka bilo prerano donositi odluke ili davati komentare u vezi s dokazima".²⁴ Ona dodaje da će Pretresno vijeće "moći da odlučuje o težini, pouzdanosti i dokaznoj vrijednosti dokaza tek nakon što sasluša sve dokaze tužilaštva i odbrane u vezi s tim pitanjima".²⁵

C. Župljaninova odbrana

11. U vezi s prvom prilikom, Župljaninova odbrana odgovara da je "odbrana razjasnila da se osporavaju svi presretnuti razgovori", nakon čega je Pretresno vijeće odlučilo da ne može od odbrane tražiti da odgovori na pitanje koje je tužilaštvo postavilo.²⁶ Župljaninova odbrana nadalje tvrdi da bi bilo nepotrebno, čak neprimjereno, da Pretresno vijeće pruži razjašnjenje ili dodatne smjernice o primjeni pravila 90(H)(ii).²⁷ Župljaninova odbrana tvrdi da je postojeća smjernica br. 20 dovoljna i da se Pretresno vijeće takvim pitanjima može baviti tokom suđenja i od slučaja do slučaja.²⁸

12. Župljaninova odbrana tvrdi da bi konkretizovanje posljedica kršenja obaveze prema pravilu 90(H)(ii) "bilo u direktnoj kontradikciji [s] odlukama drugih pretresnih

²² *Id.*, par. 4.

²³ *Id.*, par. 8.

²⁴ *Id.*, par. 9, gdje se poziva na Vitomira Žepinića, 1. februar 2010. godine, T. 5961-5962.

²⁵ *Id.*, par. 9.

²⁶ Župljaninov odgovor, par. 3, 14, gdje se poziva na Vitomira Žepinića, 1. februar 2010. godine, 5890-5898, 5902.

²⁷ Župljaninova odluka, par. 7-8, 10.

²⁸ Župljaninov odgovor, par. 9. V. takode Revidirane smjernice za prihvatanje i izvođenje dokaza, 2. oktobar 2009. godine, par. 20.

vijeća u vezi s istim pitanjem" budući da su "barem dva pretresna vijeća u ranijim predmetima, vrlo ispravno, odbila dati odgovor na isto pitanje".²⁹

13. Alternativno, ako Pretresno vijeće zaključi da je primjereno da odobri traženo pravno sredstvo, Župljaninova odbrana tvrdi da se u složenim suđenjima poput ovog pravilo 90(H)(ii) mora fleksibilno primjenjivati.³⁰ Prema riječima Župljaninove odbrane, fleksibilan pristup ne bi nalagao da se svjedoku iznesu očigledna osporavanja.³¹ Župljaninova odbrana tvrdi da, od dvije posljedice koje tužilaštvo predlaže, "jedina korektna posljedica propusta da se postupi u skladu s pravilom 90(H)(ii) jeste da takav eventualni propust utiče na težinu koju će konkretnom dokazu pridati Vijeće kada ga na kraju bude ocjenjivalo".³²

II. MJERODAVNO PRAVO I DISKUSIJA

A. Ranija primjena pravila 90(H)(ii) od strane Pretresnog vijeća

14. Pretresno vijeće podsjeća da se već usmeno izjasnilo u vezi s primjenom pravila 90(H)(ii) u dvije prilike, 1. februara 2010. (dalje u tekstu: Prva usmena odluka) i 25. marta 2010. godine (dalje u tekstu: Druga usmena odluka).³³

15. U Prvoj usmenoj odluci, koja se bavi Prvim prigovorom i Drugim prigovorom, Pretresno vijeće je izjavilo da bi očekivalo da odbrana o tom pitanju govori sa svjedokom "kada dobije priliku da ga unakrsno ispita".³⁴ No, nakon što odbrana tako ne postupi, Pretresno vijeće ne može od nje tražiti da "prije nego završi unakrsno ispitivanje svjedoka ospori njegovo svjedočenje u vezi sa ta dva pitanja". Pretresno vijeće je dodalo:

bez obzira na jasnu obavezu odbrane da iznese [svoje] navode tokom unakrsnog ispitivanja, ako ona odluči nešto izostaviti, onda [...] se čini da tužilaštvo time stiče jasnu prednost u postupku.³⁵

²⁹ Župljaninov odgovor, par. 11-12, gdje se poziva na *Tužilac protiv Orića*, predmet br. IT-03-68-T, Odluka po djelomično povjerljivom zahtjevu odbrane koji se odnosi na posljedice po stranu koja propusti iznijeti svoje navode svjedocima u skladu s pravilom 90(H)(ii), 17. januar 2006. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Orić*), str. 2; Odluka u predmetu *Brdanin*, par. 20.

³⁰ Župljaninov odgovor, par. 13, gdje se poziva na Odluku u predmetu *Orić*, str. 2.

³¹ Župljaninov odgovor, par. 14.

³² Župljaninov odgovor, par. 16-17.

³³ ST174, 25. mart 2010. godine, T. 8219-8223; Vitomir Žepinić, 1. februar 2010. godine, T. 5968-5970.

³⁴ Vitomir Žepinić, 1. februar 2010. godine, T. 5966.

³⁵ Vitomir Žepinić, 1. februar 2010. godine, T. 5962, 5966-5967.

U nastavku je odlučilo sljedeće:

iskoristivši priliku da se podsjetimo zaključivanja Pretresnog vijeća u odluci u predmetu *Brdanin*, na koju nam je tužilaštvo uslužno skrenulo pažnju, prihvaćamo u cijelosti zaključivanje izneseno u tom predmetu i, primijenivši ga na ovaj predmet, ponavljamo odluku koju smo ranije donijeli i smatramo da postoji – da ovo – da dva pitanja na koja je gđa Korner skrenula našu pažnju ne zahtijevaju da Vijeće donese bilo kakvu odluku u vezi s načinom na koji bi odbrana trebala pristupiti tim pitanjima.³⁶

16. U Drugoj usmenoj odluci, Pretresno vijeće je iznijelo sljedeći stav:

u vođenju odbrane, odbrana može iz bilo kog taktičkog ili strateškog razloga odlučiti da ne ide putem koji je očigledno od suštinske važnosti za tezu tužilaštva. Na kraju je odluka naravno na Pretresnom vijeću. Kao što je to uvijek slučaj [...], drugim riječima, svaka odluka odbrane ima posljedice. Ali odluka je na njoj i nije na Pretresnom vijeću da joj govori kako da vodi odbranu.³⁷

B. Diskusija u vezi s pravilom 90(H)(ii)

17. Kako bi bili zadovoljeni uslovi iz pravila 90(H)(ii), dovoljno je da strana koja vrši unakrsno ispitivanje svjedoku iznese prirodu svojih navoda, odnosno suštinu navoda koji su u suprotnosti s iskazom svjedoka, prvenstveno zato da se svjedok zaštititi od eventualne konfuzije.³⁸ Strana koja vrši unakrsno ispitivanje ne treba da objašnjava svaku pojedinost protivrječnog dokaza i dotično pravilo joj dopušta izvjesnu fleksibilnost u zavisnosti od okolnosti suđenja.³⁹ Konkretno, ako je u okolnostima predmeta očigledno da se osporava svjedokova verzija događaja, nema potrebe da strana koja vrši unakrsno ispitivanje gubi vrijeme iznoseći svoje navode svjedoku.⁴⁰ Iz ovog pravila dalje proizlazi da se, u slučajevima kada se nekom svjedoku iznosi protivrječan navod, očekuje da strana koja vrši unakrsno ispitivanje kasnije izvede protivrječan dokaz kojim potkrepljuje taj navod, ukoliko on već nije predočen Pretresnom vijeću.⁴¹

³⁶ Vitimir Žepinić, 1. februar 2010. godine, T. 5968.

³⁷ ST174, 25. mart 2010. godine, T. 8219-8223.

³⁸ *Tužilac protiv Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-A, Drugostepena presuda, 17. mart 2009. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*), par. 368; Drugostepena presuda u predmetu *Karera*, par. 25; Odluka u predmetu *Orić*, str. 1-2; Smjernice u predmetu *Popović*, par. 2; Odluka u predmetu *Brdanin*, par. 13, 17.

³⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 368; Drugostepena presuda u predmetu *Karera*, par. 26; Odluka u predmetu *Brdanin*, par. 14; Odluka u predmetu *Orić*, str. 1-2; Smjernice u predmetu *Popović*, par. 2.

⁴⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 368, gdje se poziva na *Browne v. Dunn* (1893.) 6 R. 1894, 67, str. 71.

⁴¹ Smjernice iz predmeta *Popović*, par. 4.

18. S obzirom na okolnosti ovog predmeta, poput složenosti i opsega optužnice, raspoloživih činjenica i okolnosti, Pretresno vijeće će zauzeti fleksibilan stav i omogućiti odbrani da tokom izvođenja dokaza odbrane izvede dokaze koji protivrječe određenim dijelovima svjedočenja svjedoka tužilaštva, a koje je previdjela tokom unakrsnog ispitivanja.⁴² Ta fleksibilnost ne smije imati za posljedicu odstupanje od onoga što pravilo 90(H)(ii) ima za cilj osigurati i potrebno je osigurati da svaka strana *pravovremeno* zna šta se osporava a šta ne.⁴³ Pretresno vijeće podsjeća da "strane u svom završnom pretresnom podnesku i završnoj riječi mogu iznijeti bilo kakve argumente u vezi s težinom koju Vijeće treba pridati dokazima".⁴⁴

19. Takvim tumačenjem i primjenom pravila, suprotno tvrdnji Stanišićeve odbrane, ne krše se prava optuženog zaštićena članom 21 Statuta "jer je svrha pravila 90(H)(ii) kontrola postupka iznošenja dokaza".⁴⁵ Po svom duhu, to je pravilo slično pravilima 65ter(F) i 67(A)(ii), koja obavezuju odbranu da doprinese uspjehu pravičnog suđenja i pozitivno učestvuje u svim fazama postupka.⁴⁶

C. Posljedice kršenja pravila 90(H)(ii)

20. Pretresno vijeće ne smatra da mu pravilo 90(H)(ii) nalaže da odbranu prisili da iznese prirodu svojih navoda koji su protivrječni iskazu svjedoka tužilaštva.⁴⁷ Međutim, Pretresno vijeće tvrdi da će odluka odbrane da svjedoku ne iznese prirodu svojih navoda koji su protivrječni njegovom iskazu imati posljedice.⁴⁸

21. Pretresno vijeće potvrđuje da će u slučaju da se kasnije izvedu dokazi kojima se protivrječi svjedoku tužilaštva, a sa čijom prirodom taj svjedok nije bio upoznat, ono

⁴² Odluka u predmetu *Orić*, str. 1-2; *Tužilac protiv Martića*, predmet br. IT-95-11-T, Revidirana verzija odluke o usvajanju smernica u vezi s kriterijumima za izvođenje dokaza i postupanje branilaca u sudnici, 19. maj 2006., par. 10.

⁴³ Odluka u predmetu *Brdanin*, par. 20.

⁴⁴ *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, IT-05-87-T, Odluka po zahtjevu Lukićeve odbrane za prihvatanje dokumenata bez posredstva svjedoka, 11. jun 2008. godine, par. 77.

⁴⁵ *Tužilac protiv Brdanina*, predmet br. IT-99-36-AR73.7, Odluka po interlokutornoj žalbi na odluku Pretresnog vijeća, zbog praznine u zakonu, 6. juni 2002. (dalje u tekstu: Odluka Žalbenog vijeća u predmetu *Brdanin*), str. 4.

⁴⁶ *Ibid.*

⁴⁷ Prva usmena odluka.

⁴⁸ *Ibid.*

"ocijeniti okolnosti i odlučivati od slučaja do slučaja" koju težinu treba pridati takvom dokazu⁴⁹ i uzeće u obzir činjenicu da svjedok tužilaštva nije dobio priliku da prokomentariše te protivrječne dokaze.⁵⁰ Pretresno vijeće ne bi moglo pridati nikakvu dokaznu vrijednost protivrječnim dokazima odbrane s čijom prirodom nije upoznat svjedok tužilaštva prilikom svjedočenja.⁵¹ Pored toga, u situaciji dovoljno flagrantnog kršenja, Pretresno vijeće može spriječiti odbranu da izvede taj protivrječni dokaz⁵² i može da ponovo ne pozove svjedoke.⁵³

22. Pretresno vijeće odbija da odbrani propiše konkretan način na koji će se voditi odbrana u skladu s pravilom 90(H)(ii) tokom unakrsnog ispitivanja svjedoka tužilaštva. Kada se od Pretresnog vijeća bude tražilo da u interesu pravde razmotri navodna kršenja pravila 90(H)(ii), učiniće to u skladu s objašnjenjem koji je ovdje dalo.

III. DISPOZITIV

23. Iz gorenavedenih razloga i na osnovu pravila 90(H)(ii), Pretresno vijeće **ODBIJA** Zahtjev.

⁴⁹ Odluka u predmetu *Brdanin*, par. 20.

⁵⁰ *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-T, Prvostepena presuda, 26. februar 2009. godine, par. 51-52.

⁵¹ Smjernice u predmetu *Popović*, par. 3.

⁵² *Ibid.*

⁵³ Odluka u predmetu *Brdanin*, par. 20; Odluka u predmetu *Orić*, str. 2.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
sudija Burton Hall,
predsjedavajući

Dana 12. maja 2010.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]